

De kleine Richard en zijn buurmeisje Cosima maken een opera

door Minze bij de Weg

“Ik ben Richard Wagner, ik ben geboren in het jaar 1813 in Leipzig en ik ben gestorven in 1883 in Venetië, Italië. Ik ben componist. Weet u wat dat is, een componist? (...) Ze noemen mij wel een groot kunstenaar, een genie, en eerlijk is eerlijk, dat ben ik ook.”

“En ik ben Cosima, ik ben zijn buurmeisje. Ik ben geboren in 1837 in Bellagio in Italië, ik trouwde Richard in 1869 en ik ben gestorven in 1930 in Bayreuth in Duitsland.”

Met deze woorden begint de voorstelling *Wagners Ring*, bedoeld voor kinderen vanaf zes jaar. ‘De grootste opera ter wereld in een klein uur theater’, zegt de website van Garage TDI in Assen dat de voorstelling produceert. Ze noemen zich een huis voor het jeugd- en jongerentheater in Drenthe. Garage TDI dankt zijn naam aan de voormalige Toyota-garage waarin het is gevestigd, TDI staat voor Theater- & DansIndustrie.

Niet lang geleden kreeg Garage TDI van het Prins Bernhard Fonds een subsidie voor het project *Wagners Ring*. Het zal dus wel een nieuwe voorstelling zijn ben je dan geneigd te denken. Niets is echter minder waar. Al in 2006 vond de eerste uitvoering plaats, toen onder de naam *Richards Ring*. Die serie werd tot 2009 maar liefst 145 keer gespeeld.

In 2018 kwam de voorstelling terug onder de naam *Wagners Ring*. Niet alleen de naam was veranderd, het werd een nieuwe voorstelling. De bestaande tekst werd samen met de spelers en de nieuwe auteurs onder de loep genomen. Ook de vormgeving en de muziek werden aangepast en deels opnieuw gemaakt. In 2019 werd de crew vervangen en veranderde de voorstelling nog een keer, mede door de betrokkenheid van de nieuwe artistieke leider. Het was deze nieuwe versie waarvoor het Prins Bernhard Fonds zijn subsidie toekende. Intussen is de nieuwe versie ook alweer 86 keer gespeeld. Dat had veel meer kunnen zijn als corona niet tussenbeide was gekomen.

Richard en zijn buurmeisje Cosima foto Moon Saris

In een schoendoos

Hoe kom je er toe om van *Der Ring des Nibelungen* een theatervoorstelling voor de jeugd te maken. We vroegen het aan Henk de Reus die de voorstelling regisseerde.

“Ik ben samen met Jan Veldman, die de tekst heeft geschreven, op het idee gekomen. Wij zaten op een terras te praten dat we de grootste voorstelling ooit op dramatisch gebied zouden gaan maken in een decor dat in een schoendoos past. Dat was een beetje het uitgangspunt.

Ik was in die tijd heel erg bezig met camera's, met projecties van wat er op het toneel gebeurt. Dat was toen helemaal hot en nieuw. We hebben het verhaal verteld met Lego-poppetjes die op schermen werden geprojecteerd en met live gespeelde muziek. Aanvankelijk was het een cello, nu is het een viool en contrabas. Jan is het gaan schrijven en heeft alle vier de opera's gecomprimeerd tot één kort verhaal dat in een uur verteld wordt. Daarna zijn wij gaan repeteren met Christiaan Bloem en Rata Kloppenburg als celliste. Op die manier is het ontstaan.”

Kende je de Ring?

“Ik wist dat ie bestond en dat het een groot werk was. Ik had er natuurlijk wel eens delen uit gehoord, de highlights als de Walkürenrit, dat soort dingen.”

Het was niet zo dat je je in Wagner verdiept had?

“Nee, maar dat zijn we toen wel gaan doen. Ik ben in Bayreuth geweest, we hebben het allemaal onderzocht. Jan was wat meer onderlegd in de muziek en Rata Koppenburg, zij was musicus, wist muzikaal heel veel. We hebben gebruik gemaakt van ieders capaciteiten.”

Kind maakt opera

In de voorstelling zegt de jonge Richard, hij is nog een kind, dat hij een grote opera gaat maken. Ter plaatse bedenkt hij het verhaal. Buurmeisje Cosima vult het af en toe aan of komt met verbeteringen. We zien de Lego-poppetjes aan het werk op de schermen, er wordt geïntrigeerd, bedrogen, bemind en gevochten zoals we dat uit de *Ring* kennen. De draak duikt op in de vorm van een plastic kip en wordt heftig mishandeld. En ondertussen speelt Cosima op de viool en bas en klinkt er muziek van Wagner zelf uit de boxen.

Dat alles doet denken aan de voorstellingen van de Rotterdamse theatergroep Hotel Modern, die een paar jaar geleden met het Nederlands Blazersensemble een *Ring* van dik een uur op de planken bracht. “Met die aantekening”, zegt Henk de Reus, “dat mijn voorstelling er eerder was dan die van Hotel Modern. Tien jaar geleden begon iedereen te experimenteren hoe dat ging met camera’s op het toneel. Met kleine poppetjes kun je opeens een hele grote wereld projecteren op de achterwand.”

De *Ring* voor kinderen, het blijft iets bijzonders. Voor Henk de Reus niet.

“Ik ben er altijd heel erg voor om de grote werken voor kinderen toegankelijk te maken. Het zijn ijzersterke verhalen en het is heel belangrijk om überhaupt van het bestaan te weten. Ik denk dat het toch op zijn minst leuk is dat je weet dat er iemand bestaan heeft die muziek maakte en Richard Wagner heette, bijvoorbeeld.

Dat is een beetje mijn missie in het jeugdtheater, om de mensen dat soort dingen bij te brengen. En het is natuurlijk een geweldig verhaal, van helden, reuzen en goden. Dat is ontzettend aansprekelijk voor kinderen.” Om aan te geven dat een beetje zendingswerk wel op zijn plaats is vertelt Henk de Reus een anekdote. “Ik had een auditie uitgeschreven en werd opgebeld door diverse spelers. Ken je Wagner vroeg ik eentje. Ja, is dat niet een beeldhouwer? Die heb ik niet uitgenodigd.”

Reacties

Blijft natuurlijk de vraag over hoe de kinderen op de voorstelling reageren. Uit het grote aantal uitvoeringen kan je afleiden dat die in vruchtbare aarde is gevallen en Henk de Reus bevestigt dat.

“De kinderen gaan helemaal met die mensen mee in het verhaal en leven enorm mee. Het is alles waarvan je droomt als kind. Het gaat heel erg over de muziek en het zijn heel goede acteurs.

Een van de dingen waar ze het meest verwonderd over zijn is de zang. Voor haast alle kinderen is het voor de eerste keer dat ze een aria live gezongen zien en horen worden. En dan al helemaal door een slanke jonge vrouw die 'gewone hippe kleding' aan heeft. Op dit moment is dat Esther Lindenbergh, die ook op de viool speelt.” Over dat zingen en spelen worden door de kinderen veel vragen gesteld. Dat is ook de bedoeling van de voorstelling. Al tijdens de uitvoering is er contact met de zaal. En bij de voorstelling hoort een lesbrief. De kinderen kunnen na afloop zelf aan de slag in een drama-les, een muzikles of een media-les. Ze kunnen bijvoorbeeld een filmpje maken, of een theaterstuk. Vonden ze dat de muziek goed bij de figuren past? Herkenden ze de reuzen, de draak, de opkomende zon? Ze krijgen ruim de gelegenheid om met hun fantasie aan de slag te gaan.

Wagners Ring wordt door Sijmen de Jong en Esther Lindenbergh van jeugdtheatergezelschap Garage TDI gespeeld in speellokalen en gymnastiekzalen van basisscholen en ook in theaters. Voor meer informatie over de voorstelling (die nog steeds te boeken is): op www.garagetdi.nl.

<https://www.dereusprojects.com/de-reus-projecten/voorstellingen-van-henk> is een trailer van de voorstelling te zien en staan animatiefilmpjes die kinderen n.a.v. de voorstelling hebben gemaakt.